

Дело C-913/19

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

13 декември 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Sąd Rejonowy w Białymstoku (Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

18 ноември 2019 г.

Ищец:

CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Ответник:

Gefion Insurance A/S [...] [(Дания)]

[...]

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

18 ноември 2019 г.

Sąd Rejonowy w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy (Районен съд Бялисток, VIII търговско отделение) [...]

[...][състав на съда]

след като в закрито заседание на 18 ноември 2019 г. в Бялисток

разгледа делото, образувано по

по иск на дружество с ограничена отговорност CNP

срещу Gefion Insurance A/S (Дания)

за присъждане на парична сума,

определи:

I. На основание член 267, втора алинея ДФЕС отправя следните въпроси до Съда на Европейския съюз:

- 1) **Трябва ли член 13, параграф 2 във връзка с член 10 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година *относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела* да се тълкува в смисъл, че в спор между търговец, който е придобил от увредената страна вземането срещу застрахователно дружество на основание застраховка за гражданска отговорност, и това застрахователно дружество, не е изключено установяването на компетентност на съда на основание член 7, точка 2 или член 7, точка 5 от регламента?**
- 2) **При положителен отговор на въпрос 1), трябва ли член 7, точка 5 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година *относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела* да се тълкува в смисъл, че осъществяващо дейност в държава членка дружество на търговското право, уреждащо имуществени претенции в рамките на задължителното застраховане на гражданската отговорност на притежателите на моторни превозни средства [Ориг. 1] и действащо в рамките на договор със застрахователно дружество със седалище в друга държава членка, е негов клон, агенция или друг вид представителство?**
- 3) **При положителен отговор на въпрос 1), трябва ли член 7, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година *относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела* да се тълкува в смисъл, че представлява самостоятелно основание за компетентност на съда на държава членка, в която настъпва вредоносното събитие, пред който кредиторът правоприменик по вземането, придобито от увредената страна, възникнало в рамките на задължителното застраховане на гражданската отговорност, предявява иск против застрахователно дружество със седалище в друга държава членка?**

II. На основание член 177, параграф 1, точка 31 от *kodeks postępowania cywilnego* (Гражданския процесуален кодекс) спира производството до приключване на производството пред Съда на Европейския съюз.

Мотиви

Фактическа обстановка

1. На 28.2.2018 г. възниква пътно-транспортно произшествие с участието на автомобила на увредената А. М. и автомобил на извършителя, който към момента има договор за застраховка на гражданската отговорност на притежател на моторно превозно средство, сключен с Gefion Insurance A/S.
2. По време на ремонта на автомобила увредената сключва на 1.3.2018 г. с ремонтното предприятие (действащо като събирателно дружество) възмезден договор за наем на заместващ автомобил. На същата дата срещу наемната услуга увредената прехвърля на ремонтното предприятие бъдещото вземане срещу ответника за възстановяване на разходите за наем. След приключване на наема на 7.6.2018 г. сервизът издава ДДС фактура за услугата. **[Ориг. 2]**
3. На 25.6.2018 г. ищецът по силата на договор за доверително прехвърляне на вземане придобива правото от ремонтното предприятие до събере от ответника изискуемото вземане за възстановяване на разходите за наема на заместващия автомобил.
4. Ищецът кани ответника с писмо от 25.6.2018 г. да заплати сумата за наема съгласно фактурата. Поканата за плащане е изпратена на адреса на дружество с ограничена отговорност Polins със седалище Жихлин, което на територията на Полша представлява интересите на ответника като чуждестранно застрахователно дружество.
5. С уреждането на имуществената претенция се заема дружество с ограничена отговорност Crawford Polska, действащо от името на ответника. С решение от 16.8.2018 г. то признава част от исканата сума за възстановяване на разходите за наем. В решението е записано, че „от името и за сметка на Gefion Insurance A/S“ частично се потвърждава фактурата за наем. В заключителната част на решението е посочена възможност за рекламации пред Crawford Polska sp. z o.o., пълномощник на застрахователното дружество.
6. В решението относно имуществената претенция е посочена също възможност да се предяви иск срещу Gefion Insurance A/S „или съгласно разпоредбите относно общата компетентност, или пред компетентния съд по местоживееене или по седалището на застрахователя, застрахования, бенефициер или оправомощено лице по застрахователен договор“.
7. Ищецът предявява иск на 20.8.2018 г. пред полския съд. В обосновката относно съдебната компетентност се позовава на информация, изхождаща от ответника, която е публично достояние, че негов основен представител в Полша е Polins sp. z o.o. със седалище Жихлин. Ищецът прави искане за връчване на съдебни книжа и съобщения за ответника на адреса на Polins sp. z o.o.
8. На 11.12.2018 г. е издадена заповед за изпълнение, която едновременно с исковата молба е връчена на адреса на Polins sp. z o.o. **[Ориг. 3]**

9. В първия процесуален документ (възражение срещу заповедта за изпълнение) ответникът сочи, че искът следва да бъде отхвърлен поради липса на компетентност на полския съд. Като приложима разпоредба относно компетентността той се позовава на член 5, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година *относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела* (наричан по-нататък „Регламентът“). Твърди, че ищецът няма качеството на застраховател, застрахован или бенефициер, а е единствено субект, който професионално изкупува вземания по застрахователни договори, и няма възможност да предявява искове пред съд в друга държава членка извън седалището на застрахователя.
10. В мотивите на молбата за отхвърляне на иска ответникът се позовава на решение на Съда на ЕС от 31.1.2018 г., *Hofsoe*, C-106/17, EU:C:2018:50. Отбелязва охранителната функция на член 13, параграф 2 от Регламент № 1215/2012 и повтаря думите на Съда, че лице, извършващо професионална дейност в областта на събирането на вземания за застрахователни обезщетения в качеството на договорен цесионер на тези вземания, не би могло да се ползва от специалната защита съгласно *forum actoris*.
11. В следващата част от възражението ответникът разглежда по същество и съдържанието на претенциите в исковата молба.
12. Процесуалният представител, упражняваща професия на правен съветник и представляваща ответника, извежда пълномощието да действа от името на ответника от съдържанието на пълномощно, учредено в нейна полза от *Crawford Polska sp. z o.o.*, действащо от името на ответника. Представя и пълномощно от 31.5.2016 г., издадено от упълномощени членове на съвета на директорите на *Gefion Insurance A/S* в полза на *Crawford Polska sp. o.o.* То включва „пълно уреждане на претенции“, както и „представителство на *Gefion* във всякакви производства (...) пред съдилища и други публични органи“.
13. Във връзка с молбата за отхвърляне на исковата молба поради липса на компетентност, ищецът посочва, че ответникът е включен в списъка на нотифицираните в Полша **[Ориг. 4]** застрахователни дружества от държави членки на ЕС/ЕАСТ, намиращи се под надзора на *Komisja Nadzoru Finansowego* (Комисията за финансов надзор, „KNF“). Ответникът продава застрахователни полици на територията на Полша и би било недопустимо ремонтният сервиз, който срещу ремонта поема вземането от увреденото лице, да не може да си възстанови разходите за ремонт пред съда по мястото на възникване на вредоносното събитие и извършване на ремонта. Ищецът отбелязва, че това положение ще доведе до отказ на сервизите да извършват ремонти, когато застраховател на увреждащите лица е *Gefion Insurance A/S*, или до необходимост клиентите да заплащат ремонта и сами да търсят обезщетение от ответника.

Мотиви

Мотиви за преюдициалното запитване

14. Най-напред следва да се отбележи, че съгласно член 3, параграф 2 от Споразумението между Европейския съюз и Дания с писмо от 20 декември 2012 г. Дания е уведомила Комисията за решението си да прилага съдържанието на Регламент (ЕС) № 1215/2012. Това означава, че Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година *относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела* намира приложение по настоящото дело, по което ответник е датско застрахователно дружество.
15. В съответствие с разпоредбите относно производството по граждански дела едно от основните задължения на съда в хода на цялото производство е установяването на собствената компетентност (член 1099, параграф 1, изречение 1 от крс [полският Граждански процесуален кодекс]). Разглеждането на делото от некомпетентен съд води до недействителност на производството (член 1099, параграф 2 от крс). Производството е между страни със седалище в различни държави — членки на Съюза. Това налага съдът да установи собствената си компетентност на основание Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година *относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела*. Следователно съдът прилага непосредствено правните норми на Европейския съюз. **[Ориг. 5]**

Това също е оправдано в случай на възражение от ответника за липса на компетентност на съда, пред който се води делото.

16. Правният проблем, който е предмет на преюдициалното запитване, е повод за разминаване в практиката на националните съдилища, които във връзка с аналогични фактически положения постановяват противоречиви разрешения¹. Запазването на това положение може да доведе до фактическо

¹ Определение на Sąd Okręgowy w Szczecinie (Окръжен съд Шчечин) от 16.5.2019 г., VIII Gz 70/19 –

http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/jurysdykcja/155515000004027_VIII_Gz_000052_20_i_9_Uz_2019-05-16_001;

Определение на Sąd Okręgowy w Szczecinie (Окръжен съд Шчечин) от 16.5.2019 г., VIII Gz 52/19 –

http://orzeczenia.ms.gov.pl/content/iurvsdykcja/155515000004027_VIII_Gz_000052_2019_Uz_2019-05-16_001;

Определение на Sąd Okręgowy w Szczecinie (Окръжен съд Шчечин) от 13.6.2019 г., VI Gz 128/19 –

http://orzeczenia.torun.so.gov.pl/content/SN/151025000003027_VI_Gz_000128_2019_Uz_2019-06-13_001.

ограничаване на правото на съд на субекти, на които се налага да предявяват искове пред съд на друга държава членка. В случай на кратки тригодишни преклузивни срокове това може да доведе до неефективност при търсенето на обезщетение.

Приложими нормативни разпоредби

17. Ответникът се позовава на решение на Съда от 31.1.2018 г., Hofsoe (С-106/17, EU:С:2018:50), в което е посочено, че „член 13, параграф 2 от Регламент № 1215/2012 във връзка с член 11, параграф 1, буква б) от този регламент трябва да се тълкува в смисъл, че на него не може да се позове физическо лице, чиято професионална дейност се изразява по-специално в събирането от застрахователи на вземания за обезщетение и което черпи основание от договор за прехвърляне на вземане, сключен с пострадалия от пътнотранспортно произшествие, с цел да привлече към гражданска отговорност застрахователя на виновното за произшествието лице, който е със седалище в държава членка, различна от тази по местоживееене на увредения, пред съд на последната държава членка“. Без да се отрича основателността на изложената аргументация на Съда, трябва да се отбележи, че различната фактическа обстановка по настоящото дело не се съгласува с доводите, изложени в тази съдебна практика. Ответникът пропуска факта, че осъществява [Ориг. б] застрахователна дейност на територията на Полша, където настъпва вредоносното събитие и се урежда имуществената претенция. Фактическата обстановка по дело С-106/17 е относно германско застрахователно дружество, отговарящо за вредоносното събитие, извършено от германски гражданин, и транспортното произшествие в Германия.
18. От текста на член 13, параграф 2 от Регламента се установява, че членове 10, 11 и 12 се прилагат единствено за изброените в него субекти, които са привилегирани относно възможността да предявяват искове в съответствие с различни привръзки. Това се потвърждава от съображение 18 от Регламента. Структурата на разпоредбите в раздел 3 показва, че те се отнасят единствено за тази категория субекти. Същевременно член 10 установява възможност тези лица да се ползват от компетентността, установена с член 7, точка 5. Разпоредбите на раздел 3 не въвеждат изключителна компетентност. Те съдържат само специални спрямо общите правила за компетентност, предвидени в регламента, ползващи по-слабата страна в спора.
19. Във връзка с посочените правила възниква въпросът дали по дела във връзка с вземания от застраховки разпоредбите на раздел 3 изключват прилагането на разпоредбите на раздел 2. Това становище се подкрепя от съдържанието на член 10. Съмненията се задълбочават с оглед на текста на член 12, изречение 1, което предвижда, че „[п]о отношение на застраховка за отговорност или застраховка на недвижима собственост срещу застрахователя може наред с това да бъде предявен иск в съдилищата,

където е настъпило вредоносното събитие“. По отношение на застраховането на гражданската отговорност той изглежда излишен предвид съдържанието на член 7, точка 2, освен ако се приеме, че разпоредбите на раздел 3 уреждат изцяло застрахователните въпроси, изключвайки прилагането на член 7. Това обаче означава, по отношение на лица, които не се ползват с облекченията по раздел 3, искиове да се предявяват в съответствие с член 4, параграф 1 пред съдилищата по местоживеенето (седалището) на ответника. С това биха се оказали изключени основанията за компетентност по член 7, точка 2 и член 7, точка 5.

20. Посочената по-горе уредба на компетентността по раздел 3 е изчерпателна по характер, що се отнася до застрахователни въпроси, но само за категориите привилегировани субекти. Поради това възниква въпросът за определяне на компетентността, когато [Ориг. 7] делото е свързано със застраховане (материалното право на вземане се извежда от застрахователни разпоредби), но ищецът не е субект, определен като по-слаба страна в правоотношението.
21. Тъй като ищец е предприятие, което придобива от увреденото лице вземане спрямо застрахователя на гражданската отговорност на извършител, според съда ще се приложат правилата за компетентност, установени в раздел 2 от Регламента. Заглавието на раздел 2 гласи „специална компетентност“, разбираана като юридически факти, с които трябва да се обвърже съдебната компетентност, когато не намират приложение раздели 3—7. В това се изразява специалният характер на компетентността, която отстъпва пред правилата по раздели 3—7, но с оглед на член 5, параграф 1 има предимство пред общата компетентност по член 4, параграф 1.
22. Член 7, точка 5 предвижда изрично, че срещу лице, които има местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искиове в друга държава членка по отношение на спорове, произтичащи от дейността на клон, агенция или друг вид представителство — в съдилищата на мястото, където се намира клонът, агенцията или представителството.
23. Същевременно трябва да се отбележи, че Gefion Insurance A/S действа на територията на Полша и е вписано в регистъра на Комисията за финансов надзор като нотифицирано в Полша застрахователно дружество от държава — членка на Съюза. В действителност надзор върху него не упражнява KNF, а съответният му орган в Дания (Finanstilsynet). Това може да означава, като съдът е съгласен с това тълкуване, че то действа в Полша чрез „друг вид представителство“ по смисъла на член 7, точка 5 от Регламента, още повече че интересите на ответника на територията на Полша се представляват от Crawford Polska sp. z o.o., което урежда имуществените претенции.
24. Съдът обръща внимание, че възприетата от ответника формула на функциониране на пазара на друга държава членка чрез две различни дружества, които не съставляват представителство по смисъла на Кодекса на

търговските дружества, може да породи затруднения при определяне на субекта, отговарящ за уреждане на **[Ориг. 8]** имуществените претенции и воденето на дела против застрахователното дружество². Това също води до множество жалби до KNF, които имат за последица извършването на проверка от Finanstilsynet, което установява множество нарушения³.

25. Тълкувайки понятията „клон“, „агенция“ и „друг вид представителство“, Съдът посочва два критерия, определящи дали искът във връзка с дейността на такова представителство има връзка с държавата членка. На първо място, тези понятия предполагат съществуването на център на стопанска дейност, който за външния свят се явява трайно продължение на организацията майка. Този център трябва да има управление и да е материално оборудван за водене на преговори с трети лица, така че последните да не трябва да се обръщат пряко към организацията майка (решение от 18 март 1981 г., *Blanckaert & Willems*, 139/80, EU:C:1981:70, т. 11). На второ място, спорът трябва да се отнася до действия, свързани с дейността на тези единици, или до поети от тях задължения от името на организацията майка, когато тези задължения трябва да се изпълнят в държавата, в която единиците се намират (решение от 22 ноември 1978 г., *Somafer*, 33/78, EU:C:1978:205, т. 13).
26. Според запитващата юрисдикция на тези условия отговаря дружеството, на което ответникът възлага уреждането на имуществените претенции. То съществува самостоятелно в правния мир (като юридическо лице) и е упълномощено с действията си да задължава застрахователното дружество.
27. Не би била в съответствие с целите на Регламента и ситуация, при която срещу чуждестранен субект, осъществяващ икономическа дейност (конкретно в случая застрахователна дейност) на територията на някоя държава — членка на Съюза, не би могъл да бъде предявен иск пред съд на тази **[Ориг. 9]** държава. Както е посочено в съображение 76 от Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година *относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II)*, „[с] оглед на нарастващата мобилност на гражданите на Съюза, все по-често застраховката „гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства се предлага на презгранична основа. С оглед осигуряване

² Преюдициално запитване от Sąd Okręgowy w Poznaniu (Окръжен съд Познан, Полша) от 15 януари 2019 г. — *Corporis Sp. z o.o.*, Биелско бяла, срещу Gefion Insurance A/S, Копенхаген, дело C-25/19 (2019/C 164/12): Трябва ли член 152, параграфи 1 и 2 във връзка с член 151 от Директива 2009/138/ЕО и със съображение 8 от Регламент № 1393/2007 да се тълкува в смисъл, че представителството на общозастрахователно предприятие от назначения представител включва получаването на документ за започване на съдебно производство относно обезщетение за вреди от пътнотранспортно произшествие?

³ <https://www.finanstilsynet.dk/TilsvniWurderinger-af-finansielle-virksomheder/2019/Gefion110719/Engelsk-version>

на продължаващото добро функциониране на системата „Зелена карта“ и на споразуменията между националните бюро на автомобилните застрахователи, е целесъобразно държавите членки да могат да изискват застрахователните предприятия, предоставящи застраховка „гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства на тяхна територия посредством предоставяне на услуги, да се включат и да участват във финансирането на националното бюро, както и в гаранционния фонд, създаден от съответната държава членка. Държавата членка, в която се предоставят услугите, следва да изисква от предприятията, които предлагат застраховка „гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства, да назначат представители на нейна територия, които да събират цялата необходима информация по отношение на претенциите и да представляват съответното предприятие“.

28. В съответствие с член 145, параграф 1, изречение 2 от тази директива обаче, „[в]сяко постоянно присъствие на предприятие на територията на държава членка се третира по същия начин като клон, дори когато това присъствие не приеме формата на клон, а се състои само от офис, управляван от собствен персонал на предприятието или от лице, което е независимо, но е упълномощено да действа постоянно от името на предприятието, както би правила една агенция“. Посоченото подкрепя третирането на Crawford Polska sp. z o.o. като друг вид представителство на ответника по смисъла на член 7, точка 5 от Регламента.
29. Въпреки изложените съмнения запитващата юрисдикция клони към положителен отговор на всички зададени въпроси. **[Ориг. 10]**

[...] [име на съдията]